

TOKAT T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2024/12

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 29/2/2024 tarih ve 2024/269 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler	2
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler.....	4
III. TESPİT VE GÖZLEMLER.....	5
A. Fiziksel Koşullar.....	5
B. Yönetim ve Personelin Tutumu.....	7
C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	7
D. Beslenme	8
E. Sağlık ve Bakım.....	8
F. Psiko-Sosyal Servis.....	10
G. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler	10
H. Dış Dünya İle İletişim	13
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	14
A. Değerlendirme	14
B. Tavsiyeler	14
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	14
2. Tokat İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	15
3. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	15

KISALTMALAR

CETAS	: Ceza ve Tevkifevleri İlaç Takip Sistemi
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
İKM	: İnfaz ve Koruma Memuru
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
SEGBİS	: Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanun ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın birinci maddesine göre Protokol'ün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“Kapalı Ceza İnfaz Kurumları”* başlıklı 8'inci maddesi şöyledir: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Anılan görevin icrası kapsamında işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek amacıyla 13-14/6/2023 tarihlerinde Tokat T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ *habersiz* bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; TİHEK Başkan Yardımcısı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., Psikolog ... ile talep üzerine görevlendirilen Doktor ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından, UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. Ardından Heyet tarafından belirlenen ve farklı suç gruplarından mahpuslar ile koşulların içerisinde bulunan havalandırma alanlarında ve odalarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş; gizliliğe riayet edilerek bir ziyaret raporu hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları (İKM) ile diğer idari personelden kimse koşullarda bulunmamıştır. Bunun akabinde, kantin, derslikler, revir, psiko-sosyal servis, açık ve kapalı görüş alanları ve diğer ortak alanlar ziyaret edilmiş, ilgili personel ile görüşülmüş, çeşitli kayıt ve dosyalar incelenmiştir. Son olarak Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinmiş ve Heyetin ilk gözlem ve tespitleri, mahpusların talep ve şikâyetleri hakkında yönetim ile görüşülerek ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, 9/1/2023 tarihli ve 2023/03 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 7/6/2023 tarihli ve 23376 sayılı oluruna istinaden 13-14/6/2023 tarihlerinde Tokat T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Kurum binası 2009 yılında hizmete girmiştir. Tokat Çamlıbel mevkiinde bulunan Kurum, il merkezine yaklaşık 30 kilometre uzaklıktadır.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

10. Kurum, takriben 500.000 m² büyüklüğündeki arsa üzerinde 13.127 m² kapalı alanda yarım bodrum ve 2 katlı olacak şekilde inşa edilmiştir.

11. Kurumda 20 adet tek kişilik müşahede odası, 2 adet doku hasarı ve travma önleyici oda³, 6 adet aile görüşme odası ile mahpusların barındırıldığı 92 adet oda bulunmaktadır.

B. Kurum Personeli

12. Kurumda çalışan personelin ünvan ve cinsiyetlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

ÜN VAN	ERKEK	KADIN	TOPLAM
Kurum Müdürü	1		1
Kurum İkinci Müdürü	2		2
İdare Memuru	2		2
Muhasebe Yetkilisi	1		1
Psikolog	1	2	3
Öğretmen	3		3
Ek Ders Karşılığı Öğretmen	1		1
Diş Tabibi		2	2
Bilgisayar İşletmeni	2		2
Bilgisayar İşletmeni (Geçici Görevli Giden)	1		1
Memur	2	1	3
Sağlık Memuru	5	2	7
Sağlık Memuru (Geçici Görevle Gelen)	1		1
Hemşire (Geçici Görevle Gelen)		1	1
Şoför	10		10
Teknisyen	6		6
Teknisyen Yardımcısı	1		1
Aşçı	2		2
İnfaz ve Koruma Baş Memuru	3		3
İnfaz ve Koruma Baş Memuru (Vekâlet)	10		10

³ Yumuşak oda ve süngerli oda olarak da bilinmektedir.

İnfaz ve Koruma Baş Memuru (Geçici Görevle Giden)	1		1
İnfaz ve Koruma Memuru (Geçici Görevle Gelen Kadrolu)	3		3
İnfaz ve Koruma Baş Memuru Vekâleten (Geçici Görevle Giden)	1		1
İnfaz ve Koruma Memuru	193	26	219
İnfaz ve Koruma Memuru (Sözleşmeli)	1		1
İnfaz ve Koruma Memuru (Geçici Görevle Giden Kadrolu)	8	1	9
Şoför (Geçici Görevle Giden)	1		1
Kaloriferci	1		1
Memur (Engelli Kadrosu)	1		1
TOPLAM	264	35	299

13. Kurum personelinin toplam sayısı 299 olup, 12 personel diğer Kurumlarda geçici görevli olduğundan aktif görev yapan personel sayısı 287'dir.

14. Toplam personelin 59'u lise mezunu, 63'ü ön lisans mezunu, 172'si lisans mezunu ve 5'i yüksek lisans mezunudur.

15. Kurumda 170 personel 08.00-17.00 arası gündüz mesaisi yapmaktayken, 117 personel vardiya usulü olarak çalışmaktadır.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

16. Kurumun artırılmış kapasitesi 1040'dır. Ziyaret tarihinde Kurumda 904 hükümlü, 75 tutuklu ve 109 hükümlü olmak üzere toplam 1088 mahpus bulunmaktadır. Bu mevcudun içinde 34 kadın, 16 yabancı ve 2 engelli mahpus bulunmaktadır.

17. Kronik rahatsızlığı bulunan mahpus sayısı 153'tür.

18. Annesinin yanında kalan çocuk ya da çocuk mahpus bulunmamaktadır.

III. TESPİT VE GÖZLEMLER

A. Fiziksel Koşullar

19. Genel olarak Kurum binasının fiziksel şartlarının iyi olduğu gözlemlenmiştir.

20. Kurumda, mahpusların barındırıldığı 70 adet çok kişilik, 20 adet tek kişilik oda ve 2 adet ilk kabul odası bulunmaktadır.

21. Çok kişilik odalar çift katlı olup üst katları yatakhane; alt katları ise mutfak, banyo ve tuvaletten oluşmaktadır. Çoklu odalar 28 ile 33 m²'lik üst yatakhane bölümüne, 25 ile 32.5 m²'lik ortak yaşam ve 25 ile 33 m² arasında değişen havalandırma alanına sahiptir.

22. 14 m²'lik tek kişilik odalar içerisinde lavabo, duş ve tuvalet bulunmaktadır. Açık hava ihtiyaçları havalandırma bahçesinden yararlandırılmak sureti ile yapılmaktadır. İdare tarafından, tekli odaların 85 m² havalandırma alanına sahip olduğu ifade edilmiştir.

23. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemelerde, bazı koşullarda kalabalıklaşma olduğu, bazı koşullarda ise herhangi bir kalabalıklaşma sorunu olmadığı görülmüş olup kalabalıklaşma sorununa ilişkin olarak koşullar arası dengeli bir dağılımın yapılabileceği tespit edilmiştir. Bazı mahpuslar, koşutta kalanların birçoğunun sigara içmesi nedeniyle sigara içilmeyen koğuştan talep ettiklerini ifade etmiştir. İdare tarafından, tadilattan dolayı bazı koşullarda geçici bir yoğunluğun olduğu ve tadilatta olan boş bir koğuşun tadilat tamamlandıktan sonra sigara içilmeyen koğuş olarak düzenlenebileceği bilgisi verilmiştir.

24. Kurumun ısınma ihtiyacının kalorifer sistemiyle (yakıt türü olarak fuel oil kullanılmasıyla) karşılandığı belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmede sıcaklık konusunda herhangi bir şikâyetin olmadığı anlaşılmıştır. Heyet tarafından kaloriferlerin yandığı, sıcaklığın oda sıcaklığı düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

25. İdare tarafından, Kuruma gelen mahpusların ilk giriş yaptıkları anda battaniye, yatak ve nevresim ihtiyaçlarının karşılandığı, bu eşyaların ekonomik ömrü tamamlanınca ihtiyaca ve Kurumun elindeki imkânlarla binaen yenileriyle değiştirildiği belirtilmiştir. Mahpuslar, ilk girişte söz konusu eşyaları edindiklerini, eşyaların yenisine ulaşımında herhangi bir sorun yaşamadıklarını, buna ilişkin yaşadıkları sorunları görevli personele söylediklerinde hızlıca çözüm bulunduğunu ifade etmişlerdir.

26. Kurumda su dağıtımının 24 saat kesintisiz yapıldığı, Kuruma ait 3 adet kuyudan çıkartılan suyun arıtılarak içme suyu ihtiyacını karşılamak için kullanıldığı belirtilmiştir. Kurum İdaresi tarafından gönderilen su analiz raporu incelendiğinde, Kurumdaki suyun 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular

Hakkında Yönetmelik'e uygun olduğu tespit edilmiştir. Suyu erişim konusunda mahpuslardan herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

27. Mahpusların sıcak su ihtiyaçlarının haftada 2 gün olmak üzere 8'er saat süreyle karşılandığı, buna ek olarak haftada 4 defa 15 ile 30 dakika arası ihtiyaç suyunun verildiği İdare tarafından dile getirilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından mahpuslarla yapılan görüşmelerde, sıcak suya erişimde problem bulunmadığı tespit edilmiştir.

28. İdare tarafından Kurumda 3 adet çamaşır, 3 adet kurutma makinasının mevcut olduğu, mahpusların istekleri doğrultusunda belirlenen günlerde kıyafet, nevresim gibi ürünlerin yıkandığı ifade edilmiştir. Mahpuslarca bu durum doğrulanmıştır.

29. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemelerde, bazı koşullarda bulunan ranzaların kullanıma bağlı olarak eskimiş olduğu görülmüş ve ayrıca kadın mahpuslar bulunduğu koşullardaki 2 katlı ranzalarda merdiven olmadığından üst ranzaya çıkmakta zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

30. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, bazı mahpuslar deprem sebebiyle Kuruma nakil olduklarını, ancak kıyafet gibi ürünlerinin kargo yoluyla kendilerine gönderilmediğini ifade etmiştir. Kurum idaresi, deprem dolayısıyla nakil olan mahpuslara kıyafet yardımı yapıldığını belirtmiş olup buna ilişkin listeyi yazılı belge olarak sunmuştur.

31. İnceleme yapılan yumuşak odaların iç yüzeylerinin yumuşak malzemeyle kaplı olduğu, kapı üzerinde havalandırma boşluğunun bulunduğu, odalarda birer lamba, küçük pencere ve tuvalet (taşı) bulunduğu, her 2 odanın ikişer kamerayla kayıt altına alındığı görülmüştür. Yumuşak odaya ilişkin defter incelendiğinde kayıtların düzenli olarak tutulduğu, yumuşak odada mahpus tutulma süresinin makul olduğu görülmüştür.

32. İdare tarafından, Kurumda toplam 271 adet güvenlik kamerasının bulunduğu, kameraların gece görüş sistemine sahip olduğu ve geçmişe dönük kayıt süresinin 3 ay olduğu belirtilmiştir. Tüm koridorlar, açık ve kapalı görüş alanları, merdivenler, tekli oda havalandırma bahçeleri, doku hasarı ve travma önleyici odalar, koğuş koridorları, atölyeler ve çatılar güvenlik kamerası ile 7/24 izlenmektedir. Mahpusların kaldığı odalarda kamera bulunmamaktadır. Ziyaret Heyeti tarafından güvenlik kameraları rastlantısal metot ile seçilerek incelenmiş; incelenen güvenlik kameralarında kör noktanın bulunmadığı, geçmişe dönük kayıtlarda sorun olmadığı anlaşılmış, işkence veya kötü muameleye konu olabilecek herhangi bir duruma da rastlanmamıştır.

B. Yönetim ve Personelin Tutumu

33. Kurum İdaresi tarafından personele, görevlerine başlamadan önce veya göreve başladıktan sonra uzaktan veya eğitim merkezlerinde hizmet içi eğitimler, temel eğitim, yetiştirme eğitimi ve aday memur eğitimi verildiği ifade edilmiştir.

34. Personelin aldığı eğitimler arasında; insan hakları, kişiler arası iletişim ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitiminin de bulunduğu belirtilmiş; personelin, hassas gruplara yaklaşım konusunda yeterli donanım ve bilgiye sahip olduğu dile getirilmiştir.

35. Ziyaret tarihi itibarıyla odaya kapatma cezası alan ya da Kurum disiplin odalarında (tek kişilik) kalmasına karar verilen mahpus bulunmadığı öğrenilmiştir.

36. Heyetin özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ve İdare ile yaptığı görüşmeler neticesinde, Kurumda son bir yıl içerisinde herhangi bir intihar olayı yaşanmadığı öğrenilmiştir.

C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

37. Kurumda bulunan tüm mahpusların talep dilekçelerinin sabah sayımı ile birlikte toplanarak infaz ve koruma baş memurluğunda tasnif ve kayıtlarının yapıldığı İdare tarafından ifade edilmiştir. Tasnif ve kaydı yapılan dilekçelerin Kurum nöbetçi müdürü tarafından gerekli birimlere havale edildiği, kurumlardan gelen cevapların geciktirilmeksizin ilgili mahpusa bildirildiği, mahpusların tekrar dilekçe yazması hâlinde dilekçelerinin çıkış numaralarına ulaşabildikleri ifade edilmiştir. Konuya ilişkin olarak mahpuslarla yapılan görüşmelerde dilekçeyi diledikleri yere ulaştırma ve çıkış numarası alma konularında sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir.

38. İdare, Kurum içinde eşler arasında yazılan mektupların ulaşımının hızlı olması açısından İKM'ler aracılığıyla iletildiğini beyan etmiştir. Ancak mahpuslarla yapılan görüşmelerde, eşler arası mektup ulaşım süresinin 20-30 günü bulabildiği bilgisi alınmıştır. İdareyle yapılan görüşmelerde, mektupların mektup birimince okunup kısa sürede (en geç 1-2 gün içinde) teslim edildiği, Kurum içi mektuplaşma olduğundan düzenli bir kaydının tutulmadığı öğrenilmiştir.

39. Yapılan görüşmelerde mahpusların genel olarak yönetimden ve Kurum personelinin kendilerine yaklaşım ve tutumlarından memnun oldukları gözlemlenmiştir.

D. Beslenme

40. Yemeklerin Kurum mutfağında çalışan aşçılar ve işçi mahpuslarca hazırlandığı görülmüştür. Heyet tarafından Kurum yemekhanesinde öğle yemeği yenilmiş, yemek çeşitliliği ve lezzetinin yerinde olduğu gözlemlenmiştir.

41. Kurum İdaresi tarafından yemeklerin mahpuslara günlük iaşe bedeline göre, günde 3 öğün olmak üzere gerekli kalori hesaplamaları yapılarak verildiği beyan edilmiştir. Ancak Kurum tarafından sunulan yemek listeleri incelendiğinde bazı öğünlerde, çeşit ve kalori dağılımının dengeli olmadığı, diyetisyen ve gıda mühendisi kontrolünün eksik olduğu görülmüştür.

42. Mahpuslar, yapılan görüşmelerde kantinde et, tavuk gibi ürünlerin çeşitliliğinin ve miktarının az olduğunu ifade etmişlerdir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede, Kurum kantininde, hijyen ürünleri de dahil olmak üzere temel ihtiyaç maddesi olarak kabul edilen ürünlerin bulunduğu, ancak et ve tavuk ürünlerinin yeterli olmadığı, fiyatların ise piyasa fiyatları civarında olduğu ve son kullanma tarihi geçmiş ürünün bulunmadığı gözlemlenmiştir.

E. Sağlık ve Bakım

43. Kurum sağlık servisinde, sağlık memuru odası, aile hekimi muayene odası, diş revir birimi odası, pansuman odası, ilaç odası, revir birimi deposu bölümlerinin bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından, Kurum sağlık servisinde 9 sağlık memurunun, 1 aile hekiminin, 2 diş hekiminin, 4 İKM'nin görev yaptığı; anılan İKM'lerden 2'sinin hastanelerde görevli olarak çalıştığı, 5 sağlık memuru ve 4 İKM'nin gündüz 08.00-17.00'de, 4 sağlık memurunun vardiya usulüne uygun olarak 24 saat esaslı çalıştığı ifade edilmiştir.

44. Yapılan görüşmelerde günde ortalama 65-70 mahpusun revire çıkma talebinde bulunduğu, talebin ivedilikle gerçekleştirilmeye çalışıldığı, mahpusların taleplerinin öncelik/aciliyet durumlarına göre belirlenerek sırayla revire çıkarıldığı bilgisi edinilmiştir. Mahpuslar revire çıkma taleplerinin bazı zamanlarda gecikmeli olabildiğini ancak revire erişim hususunda genel olarak ciddi bir şikâyetlerinin bulunmadığını ifade etmiştir. Son görüşmede Kurum İdaresince, en geç 1-2 gün içerisinde mahpusların revire çıkarıldığı ifade edilmiştir.

45. Kurum İdaresi tarafından, sağlık servisinde psikiyatrik ve yeşil reçeteli ilaçların ayrı bir odada kilitli olarak saklandığı, soğuk zincire tabii ilaçlar ve aşılardan uygun farklı dolaplarda muhafaza edildiği, günlük olarak hekimin reçete ettiği ilaçların ise Ceza ve Tevkifevleri İlaç Takip Sistemi (CETAS) sisteminden kontrol edilmesi suretiyle mahpuslara

teslim edildiği belirtilmiştir. Heyet üyeleri tarafından yapılan sağlık servisi incelemesinde İdare tarafından belirtildiği gibi ilaçların muhafaza edildiği, günlük olarak verilmesi gereken ilaçların bahsi geçen sistem üzerinden kaydının tutulduğu görülmüştür.

46. Sağlık servisinde, hekimler tarafından günlük reçete edilen ilaçlar ve hastaneden yazılan reçetelerin tutanak altına alınarak günlük olarak eczaneye teslim edildiği, eczane tarafından hazırlanan ilaçların yine tutanak ile teslim alındığı ifade edilmiştir. Kontrole tabi ilaçların günde 3 defa olmak üzere ilaç dağıtım poşetlerinde adet olarak verildiği; kalp, diyabet, astım, tansiyon gibi kronik hastalıkları olan hastaların ilaçlarının eczaneden gönderildiği şekilde mahpuslara teslim edildiği belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, ilaçlara ulaşım konusunda herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

47. İdare tarafından mahpusların sevklerinin aynı gün içerisinde yapılarak jandarma ve hastane görevlilerine teslim edildiği, mevcut hastalıkların durumuna göre haftalık planlamalar yapıldığı belirtilmiştir. Aciliyet durumunun varlığında, mesai saatleri içerisinde ise aile hekimi, mesai saatleri dışında ise nöbetçi sağlık memuru tarafından zaman kaybedilmeksizin ön muayenenin gerçekleştirilmesi suretiyle 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans talep edildiği ve hastanın ilgili kurum ve kuruluşlara sevkinin sağlandığı bilgisi alınmıştır. Kuruma ambulansın en geç 20 dakikada geldiği belirtilmiştir.

48. Mahpuslar bazı zamanlarda hastaneye sevk raporu olmasına rağmen sevklerin gecikebildiğini ifade etmiştir. Konuya ilişkin olarak İdare, hastaneye sevkler noktasında Tokat Devlet Hastanesi ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hastanesinin yoğunluğu sebebiyle gecikmeler yaşanabildiğini belirtmiştir.

49. Sağlık servisinde yapılan incelemede, Ziyaret Heyetinde bulunan hekim tarafından dış tedavisinde kullanılan araç ve gereçlerin sterilizasyonunun uygun bir şekilde yapılmadığı değerlendirilmiştir.

50. Mahpusların sağlık sorununun aciliyet teşkil ettiği durumlarda, İdare dış tabiplerinin izinli veya raporlu olması halinde İl Sağlık Müdürlüğünden personel görevlendirmesi talebinde bulunularak mahpusların dış tedavilerinde aksamaya sebebiyet verilmeden devamlılığın sağlandığını ifade etmiştir. Sağlık servisi içinde bulunan dış polikliniğinde basit çekim, dolgu, diş temizliği, diş kaplamalarının yapılandırılması vb. işlemler yapıldığı, cerrahi müdahale gerektiren tedaviler için mahpusların dış hastanesine sevk edildiği belirtilmiştir.

F. Psiko-Sosyal Servis

51. Kurum İdaresi, Kurumda 3 psikoloğun görev yaptığını ve sosyal çalışmacının bulunmadığını belirtmiştir.

52. Servis ile yapılan görüşmelerde, mahpusların danışmanlık taleplerini dilekçe ile belirtmesi halinde bireysel görüşmelerin yapıldığı ifade edilmiştir. Mahpuslar, psikoloğa ulaşmada herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

53. Kurumda psikologların grup çalışmaları (öfke kontrol, sigara alkol madde bağımlılığını azaltma eğitimi, salıverilme öncesi uyum çalışmaları) yaptıkları; grup çalışmalarının risk analizinde ihtiyacı olduğu tespit edilen ve benzer riskleri taşıyan aynı suç grubunda bulunan mahpuslara verildiği bilgisi edinilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, söz konusu grup çalışmalarının yapıldığı belirtilmiştir.

G. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

54. İdare tarafından, Kurumda eğitim-öğretimin kütüphane ve eğitim-öğretim servisi aracılığıyla sağlandığı, eğitim-öğretim servisinde 4 öğretmen ve 6 İKM'nin görev yaptığı, dışarıdan gelen (halk eğitim) 8 öğretmenin de bulunduğu belirtilmiştir.

55. Görevli personellerle yapılan görüşmelerde, mahpuslara açık öğretim, uzaktan eğitim gibi eğitim seçeneklerinin sunulduğu, sınavların çevrimiçi olarak gerçekleştirildiği bilgisi alınmıştır. İdare tarafından, Kurumda Açık Öğretim Lise öğrencisi 199 mahpusun, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencisi 28 mahpusun, İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencisi 10 mahpusun ve Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencisi 9 mahpusun bulunduğu ifade edilmiştir.

56. Açık Öğretim Lisesini ve Açık Öğretim Ortaokulunu aktif okuyan öğrencilerin ders kitaplarının Halk Eğitim Müdürlüğünden ücretsiz bir şekilde temin edilmesi suretiyle mahpuslara ulaştırıldığı belirtilmiştir. Bu durum görüşme yapılan mahpuslar tarafından da teyit edilmiştir. Açık Öğretim Fakültesinin aktif öğrencisi olan mahpusların ise kitaplarını dış kantin aracılığıyla temin ettikleri belirtilmiştir.

57. Kurumda açık hazır giyim atölyesinde 1 memur ve 3 mahpusun, yazma-baskı atölyesinde 2 memur ve 2 mahpusun, bez sucuk atölyesinde 2 memur ve 6 mahpusun, kapalı tekstil atölyesinde 1 memur ve 42 mahpusun, terzi atölyesinde 1 memur ve 1 mahpusun, iplik üretim atölyesinde 1 memurun, çamaşır atölyesinde 1 memurun, hediyelik eşya atölyesinde 1 memur ve 4 mahpusun, gıda paketleme atölyesinde 2 memur ve 3 mahpusun, arıcılık

atölyesinde 1 memurun, tarım atölyesinde 1 memur ve 2 mahpusun görev yaptığı İdare tarafından ifade edilmiştir.

58. İdare tarafından Kurumda, guaj boya resim kursunda 22, bağlama kursunda 36, birinci kademe okuma/yazma kursunda 11, ikinci kademe okuma/yazma kursunda 7, bilgisayar kursunda 18 mahpusun eğitim almakta olduğu belirtilmiştir. Mahpuslar, Kurumda verilen eğitimlerden ve eğitimlerin çeşitliliğinden memnun olduklarını dile getirmiştir.

59. Eğitim-öğretim servisi bünyesinde kabak işlemeciliğinde 29, çini işlemeciliğinde 29, atık malzemelerden hediyelik eşya yapımı eğitiminde de 29 mahpusun eğitim almakta olduğu, çalışmaların 08.00-17.00 saatleri arasında sürdüğü bilgisi edinilmiştir.

60. Din görevlilerinin Kur'an-ı Kerim eğitimi verdiği bilgisi alınmıştır. Mahpuslar, bu kurstan memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca din görevlilerinin koğuşlarda toplu görüşmeler yaptığı, zaman zaman ihtiyaç halinde bireysel görüşmeler de yaptığı hem İdare hem de mahpuslar tarafından belirtilmiştir.

61. İdare tarafından, satranç ve tenis turnuvalarının düzenlendiği ifade edilmiştir. Bu konu mahpuslar tarafından da teyit edilmiş olup bu turnuvalarının sıklığının artırılması yönünde talepte bulunmuşlardır. Talep, son görüşmede İdareyle paylaşılmış olup bu konuda çalışma yapılacağı bilgisi alınmıştır.

62. Kadın mahpusların tahliye sonrasında meslek edindirilmesi amacıyla 900 saat ustalık, 600 saat kalfalık dersi olarak kadın kuaförü olma imkânının olduğu ifade edilmiştir. Kadın mahpuslarla yapılan görüşmelerde bu husus teyit edilmiştir.

63. Kurum İdaresi, odalara günlük olarak gazete dağıtımının yapıldığını ifade etmiştir. Mahpusların gazete ve dergiye ulaşımının dış kantin aracılığıyla sağlanmakta olduğu, mahpusların dilekçelerinde belirtilen gazete ve dergilerin Kurum tarafından incelenmesi akabinde mahpuslara verildiği bilgisi edinilmiştir. Bu durum görüşme yapılan mahpuslar tarafından da doğrulanmıştır. Ayrıca mahpuslar, yapılan görüşmelerde bazı günler ve hafta sonları gazetelerin dağıtımında aksama yaşandığından yakınmıştır. Son görüşmede İdare bu hususta daha dikkati davranılacağını ifade etmiştir.

64. İdare, Kurum kütüphanesinde kayıtlı 6500 civarında kitap bulunduğunu, ziyaret tarihinde 1000 tane daha kitabın yeni geldiğini ve henüz kaydedilmediğini belirtmiştir. Heyet tarafından yapılan incelemede, kütüphanede İngilizce, Rusça sözlükler ile İngilizce dilinde roman ve hikâye kitaplarının olduğu, yeterli sayı ve çeşitlilikte kitabın bulunduğu gözlemlenmiştir. Mahpuslardan, kitap çeşitliliğine ya da sayısına ilişkin herhangi bir talep veya şikâyet alınmamıştır.

65. Kütüphane görevlilerinden alınan bilgiye göre mahpuslar, kütüphanedeki kitaplar dışında İl Halk Kütüphanesinden ve aileleri aracılığıyla dışarıdan da kitaplara ulaşabilmektedir. Mahpusların, Kurum kütüphanesinden ve İl Halk Kütüphanesinden 2 hafta süre ile toplamda 3 kitap alma hakkına sahip olduğu, aileleri aracılığıyla da dışarıdan 5 kitaba ulaşabildiği ifade edilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde bu hususlar teyit edilmiş olup kitaplara erişim noktasında bir şikâyet alınmamıştır.

66. Eğitim birimindeki personellerle yapılan görüşmelerde, uyum atölyesine ilişkin olarak Avrupa Birliği projesi hazırlığı içinde olduklarını, bu konuda hazırlamış oldukları projeyi AB Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürlüğüne sunduklarını ifade etmişlerdir. Proje kapsamında, mahpusların kapalı ceza infaz kurumlarına ilk kabulden tahliyeye kadar olan süreçteki ıslahın daha etkin sağlanması, tahliye sonrasında topluma yeniden kazandırılma için çalışmalar yürütülmesi, mesleki anlamda gelişmenin sağlanması amaçlanmaktadır. Ziyaret Heyeti tarafından, bu proje iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.

67. Kurum İdaresiyle yapılan görüşmelerde, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde görevli olan öğretim görevlilerince zaman zaman mahpuslar ve personel için konferanslar düzenlendiği bilgisi alınmıştır.

68. Kurumda 150 kişilik sinema salonunun bulunduğu görülmüştür. İdare, kontrol edilebilirliğin sağlanması amacıyla burada aynı anda en fazla 70-80 kişiye sinema gösterimi yapıldığını belirtmiştir.

69. Kurum İdaresi, 1 kapalı spor ve 1 açık spor salonu bulunduğunu, mahpusların 1 hafta kapalı spor salonundan ve 1 hafta açık spor salonundan faydalandığını dile getirmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, faydalanma sıklığının sayısı teyit edilmiş olup spor salonundan faydalanma süresinin kısa olduğuna dair şikâyet alınmıştır. Sürenin kısalığı şikâyeti son görüşmede İdareyle paylaşılmış, İdare tarafından konunun mevzuatla⁴ ilgili olduğu, mahpuslara mümkün olan en yüksek sürenin tanındığı ifade edilmiştir.

⁴ 5275 sayılı ve 13/12/2004 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Beden eğitimi” başlıklı 87’inci maddesinin ikinci fıkrası şöyledir: “(1) Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır. (2) Açık havada çalışmayan veya kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüye, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havada gezinmek olanağı verilir. Bu süre içerisinde bireysel spor da yapılabilir. Kurum dışındaki etkinliklere açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler katılabilirler.”

H. Dış Dünya İle İletişim

70. Kurumda 10 adet avukat görüşme odasının bulunduğu, bunlardan 7 tanesinin aktif olarak kullanıldığı, geri kalan 3'ünün ziyaret tarihinde tadilat aşamasında olduğu görülmüştür. Mahpuslardan avukat görüşme odalarına ilişkin herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

71. Kurumda 4 adet kapalı görüş ve 4 adet açık görüş odasının bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından açık ve kapalı görüşlerin, ayda 1 defa mevzuata uygun sürelerle; birer saat olarak gerçekleştirildiği aktarılmıştır. Görüşülen mahpuslar tarafından bu süre doğrulanmıştır.

72. Kurumda, Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında görüntülü telefon cihazlarının kurulumunun gerçekleştirildiği, bu amaçla 2 tanesi revir kısmında ve geri kalanı koğuşlarda olmak üzere toplam 74 Multimedya Cihazının bulunduğu görülmüştür. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde haftalık görüntülü görüşme haklarının mevzuata uygun olacak şekilde 30 dakika olarak verildiği, açık/kapalı görüşe çıkmayanların ise 60 dakika görüntülü görüşme haklarının olduğu, mevzuatta belirtilen bazı suç gruplarının⁵ ise telefonla görüşme sürelerinin 10 dakika olduğu öğrenilmiştir.

73. Kurumda toplamda 3 adet Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) odası bulunmaktadır. Mahpusların, SEGBİS sistemiyle ilgili herhangi bir sorun yaşamadığı yapılan görüşmelerde teyit edilmiştir.

74. Ziyaret Heyeti, kapalı-açık görüş, avukat görüş odalarını, SEGBİS görüşmelerinin yapıldığı odaları incelemiş ve bu odaların yeterli fiziki koşullara ve görüşme gizliliğini sağlayacak şekilde ses yalıtımlarına sahip olduklarını tespit etmiştir.

75. Odalarda bulunan televizyonlardan 31 adet kanalın izlenebildiği gözlemlenmiştir. Mahpuslar, hâlihazırda bulunan televizyon kanallarının sayısından ve içeriğinden memnun olsalar da sinema ve belgesel kanallarının eksikliğini yaşadıklarını ifade etmiştir. İdare Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ile iletişim halinde olduklarını, ücretli TV aboneliği ile sinema ve belgesel kanallarına erişimin sağlanabileceğini belirtmiştir.

⁵ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Telefonla görüşme hakkı" başlıklı 74'üncü maddesi şöyledir:

"h) Tehlikeli hükümlü oldukları idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen hükümlüler on beş günde bir kez olmak ve on dakikayı geçmemek üzere sadece eşi, çocukları, annesi ve babası ile sadece sesli olarak görüşebilir.

i) Terör örgütü yöneticiliği ve suç işlemek amacıyla kurulan silahlı örgüt yöneticiliği suçundan mahkûm olanlar, konuşma süresi haftada on dakikayı geçmemek üzere sadece sesli görüşme yapabilir.

j) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüler, idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve on beş günde bir olmak üzere eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi ile on dakikayı geçmemek üzere sadece sesli görüşebilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

76. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Kurum tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, hem Kurum Müdürünün hem de Kurum personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

77. Kurumda tadilatta bulunan koşulların tadilatının tamamlanması,

78. Kurumda yer alan koşullarda dengeli bir dağılımın gerçekleştirilmesi ve sigara içmek istemeyen mahpuslar için sigara içilmeyen koşul tahsis edilmesi,

79. Bazı odalarda varlığı tespit edilen eski ranzaların yenileriyle değiştirilmesi,

80. Aynı Kurumda kalan eşlerin iç postalarının daha hızlı ulaştırılması,

81. Öğünlerde uygun çeşitte ve kalorige yemeğin sunulması için gıda mühendisi ve/veya diyetisyen⁶ kontrolünün sağlanması,

82. Kahvaltı ve öğle yemeği menülerinin, her mahpusun sağlıklı ve güçlü olması için dengeli ve günlük protein ihtiyacını karşılayacak şekilde verilmesi,⁷

83. Kantinde satılan et ve tavuk ürünlerinin çeşitliliğinin artırılmasının sağlanması,

84. Sağlık servisinde dış tedavisinde kullanılan araç ve gereçlerin sterilizasyonunun uygun bir şekilde yapılmasının sağlanması,

⁶ 31083 sayılı ve 29/3/2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Sağlık servisi" başlıklı 13'üncü maddesi şöyledir: "Sağlık servisi; kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde; cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru, hemşire ve hayvan sağlık memuru görev yapar."

⁷ Mahpusların Islahı İçin Aşgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) Kural 22: "(1) Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir."

85. Televizyon kanallarının güncellenerek, sinema ve belgesel gösterimi sağlayacak bir kanalın da kanal listesine eklenmesi,

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Tokat İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

86. Hastane sevk raporu düzenlenmiş ve acil muayene olması gereken mahpusların hastane sevklerinin kısa süre içerisinde gerçekleştirilmesi,⁸

87. Tokat Devlet Hastanesinde ve Gaziosmanpaşa Üniversitesinde bulunan polikliniklerde mahpuslar için randevu alımında yaşanan gecikmelerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması,⁹

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

88. İki katlı ranzalara merdiven eklenmesi talebinde bulunan kadın mahpuslar için gerekli aparatların ranzalara eklenmesi,

89. Deprem bölgesinde bulunan ceza infaz kurumlarından nakil olan mahpusların eşyalarının kargo ile gönderiminin sağlanması,

hususları tavsiye edilmektedir.

⁹ Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) Kural 22: “ (1) Acil durumlarda tüm ceza infaz kurumları tıbbi yardıma derhal erişim sağlayacaktır. Özel muamele veya ameliyatı gerektiren mahpuslar ihtisas kurumlarına veya sivil hastanelere sevk edilecektir. Bir ceza infaz kurumu kendi hastane imkânlarına sahip ise mahpuslara uygun tedavi ve bakımın sağlanması için yeterli personel ve donanıma sahip olmalıdır.”